

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

ITT2025

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

**Тези доповідей 6-ої міжнародної
науково-технічної конференції**

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Харків 2025

6-а міжнародна науково-технічна конференція «Інтелектуальні транспортні технології», Харків, 24–26 листопада 2025 р.: Тези доповідей. – Харків: УкрДУЗТ, 2025. – 300 с.

Збірник містить тези доповідей науковців вищих навчальних закладів України та інших країн, підприємств транспортної та машинобудівної галузей за чотирьма напрямками: розвиток інтелектуальних технологій при управлінні транспортними системами; транспортні системи та логістика; інтелектуальне проектування та сервіс на транспорті; функціональні матеріали та технології при виготовленні та відновленні деталей транспортного призначення.

© Український державний університет
залізничного транспорту, 2025

ADR, CMR, RID, IMDG; підвищення професійної підготовки експедиторів; розвиток альтернативних механізмів вирішення спорів, таких як арбітраж.

Експедирування наливних вантажів є складною, високоризиковою та правозначущою діяльністю. Відсутність спеціалізованих норм у національному законодавстві призводить до підвищення ризиків техногенного, екологічного та юридичного характеру. Комплексне законодавче врегулювання, гармонізація національних норм із міжнародними стандартами та підвищення професійного рівня суб'єктів експедиторської діяльності дозволять забезпечити безпечне перевезення, зменшити правові ризики і підвищити ефективність логістичних процесів.

[1] Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

[2] Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n174>

[3] Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>

[4] Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_217#Text

УДК 656.073

ЗАХОДИ З ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ РІЗНИХ ВИДІВ ВАНТАЖІВ

MEASURES TO OPTIMIZE BUSINESS PROCESSES OF FREIGHT FORWARDING ENTERPRISES IN ORGANIZING INTERNATIONAL TRANSPORTATION OF VARIOUS TYPES OF GOODS

*канд. техн. наук Є.М. Лебідь¹, канд. техн. наук І.Г. Лебідь¹,
канд. техн. наук О.О. Мазуренко²*

¹Національний транспортний університет (м. Київ)

²Український державний університет науки і технологій (м. Дніпро)

*I.M. Lebed¹, PhD (Tech.), I.H. Lebed¹, PhD (Tech.),
O.O. Mazurenko², PhD (Tech.)*

¹National Transport University (Kyiv)

²Ukrainian State University of Science and Technologies (Dnipro)

Питання підвищення ефективності діяльності транспортно-експедиторських підприємств (ТЕП) набувають особливої актуальності в умовах зниження попиту на послуги серед вантажовласників і підвищення конкуренції на ринку транспортно-експедиторського обслуговування (ТЕО). Незважаючи на це, значна кількість експедиторських компаній, які продовжують функціонувати на українському та міжнародному ринках, свідчить про сталу привабливість транспортно-експедиторської діяльності як форми підприємництва з високим

потенціалом розвитку.

Такі ринкові умови актуалізують потребу у перегляді якісних і кількісних показників ефективності надання транспортно-експедиторських послуг з урахуванням індивідуальних умов обслуговування кожного замовника. До ключових факторів, що впливають на результативність ТЕО, належать: тривалість виконання експедиторських операцій, ймовірність відмови в обслуговуванні через дефіцит фахівців-експедиторів у штаті підприємства, а також рівень професійного супроводу перевезення вантажу [1,2].

Висока якість ТЕО забезпечується налагодженням внутрішньої організаційної структури експедиторського підприємства, вдосконаленням технології обробки замовлень, інформаційного забезпечення документообігу, а також розробленням ефективних форм взаємодії з клієнтами – як постійними, так і новими. Кожен вид експедиторських робіт має визначену послідовність виконання та залежить від фізико-хімічних властивостей вантажу, виду транспорту, умов перевезення, митного режиму і транспортно-експедиторського договору. Таким чином, тривалість експедиторського обслуговування визначається типом вантажу, складністю маршруту, кількістю залучених перевізників та обсягом документального супроводу [3,4].

Для постійних клієнтів обслуговування здійснюється за напрацьованими схемами співпраці, що передбачають скорочення термінів опрацювання замовлення. Натомість у випадку нових або періодичних замовників експедитор змушений витратити додатковий час на перевірку надійності контрагента, узгодження умов фрахтування, розрахунок тарифів і підготовку комерційної пропозиції. Таким чином, аналіз складу замовників та номенклатури вантажів, які надходять на ТЕО, має важливе значення при формуванні оптимальної чисельності експедиторів з метою мінімізації черг на обслуговування та забезпечення стабільності експлуатаційного процесу.

Організація транспортно-експедиторського обслуговування при міжнародних автомобільних перевезеннях стандартних, негабаритних, збірних, швидкопсувних і небезпечних вантажів характеризується суттєвими відмінностями у тривалості, вартості та процедурних аспектах обслуговування. Крім того, експортні та імпорتنі операції мають специфічні відмінності у документообігу, порядку митного оформлення, розрахунках фрахту та умовах перевізного процесу. Залежно від частоти звернення та характеру співпраці клієнтів, замовників ТЕП доцільно поділяти на: постійних замовників, нових клієнтів, періодичних користувачів послуг, які залучають різні експедиторські компанії. З метою оптимізації ТЕО доцільно розглядати дві стратегії роботи експедитора: з імовірністю виникнення помилок на окремих етапах обслуговування, що призводить до додаткових часових витрат на їх усунення; безпомилкове виконання технологічних операцій, яке передбачає повну координацію дій усіх учасників транспортного процесу.

Типовий технологічний цикл транспортно-експедиторського обслуговування включає:

- прийом заявки від вантажовласника;

- укладання договору транспортного експедирування;
- підбір рухомого складу відповідно до характеристик вантажу;
- розрахунок маршруту та вартості перевезення;
- укладання договору фрахтування з перевізником;
- підготовку транспортних і товаросупровідних документів (CMR, інвойс, пакувальний лист, сертифікати тощо);
- оформлення митних документів і взаємодію з брокерськими структурами;
- подачу рухомого складу під завантаження; контроль завантаження, відправлення, транзиту і доставки;
- оформлення актів приймання-передачі вантажу;
- здійснення фінансових розрахунків між сторонами.

Для кожного етапу ТЕО визначається середня тривалість виконання, ймовірність виникнення помилок, час на їх усунення та ступінь впливу на загальний термін обслуговування. Результати досліджень свідчать, що категорія замовника та характеристика вантажу суттєво впливають на інтенсивність навантаження експедитора та загальну пропускну спроможність підприємства.

Під час планування роботи експедиторської компанії доцільно враховувати такі параметри: штатну чисельність експедиторів; середню тривалість обслуговування кожного виду вантажу (з урахуванням можливих помилок); тривалість очікування замовника у черзі; імовірність відмови у прийомі замовлення; резерв персоналу для пікових навантажень; надійність ТЕО, яка характеризує ймовірність своєчасного завершення експедиторського процесу.

Застосування науково обґрунтованих методів планування експедиторських операцій дозволяє оптимізувати розподіл трудових ресурсів, забезпечити безперебійність транспортного процесу і зменшити ризики порушення строків доставки. Аналіз структури потоку замовлень та номенклатури вантажів дає змогу обґрунтовано формувати штат експедиторів, підвищувати коефіцієнт використання робочого часу й ефективність експлуатаційної діяльності підприємства. Врахування специфічних властивостей вантажів під час організації ТЕО має безпосередній вплив на тривалість пошуку перевізника, розроблення маршруту, підготовку супровідних документів, а отже – на загальний час виконання послуги. У разі порушення строків або перевищення терміну очікування клієнт може відмовитись від співпраці, що вказує на критичну важливість планування експедиторських процесів з урахуванням категорії вантажу та рівня терміновості перевезення.

[1] Разумова, К. М., Новальська, Н. І., Клименко, В. В. (2023). Особливості сучасного транспортно-експедиторського бізнесу. *Системи та технології*, 65(1), 124-130. URL: <https://doi.org/10.32782/2521-6643-2023.1-65.15>

[2] Сторчак, К. В. Специфіка організації міжнародної транспортно-експедиторської діяльності / Сторчак К. В., Кузнєцова К. О. // Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. – 2021. – Вип. 15. – URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/52792>

[3] Озерська, Г. В. Транспортно-логістичне обслуговування міжнародних вантажних перевезень [Електронний ресурс] / Г. В. Озерська // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2014. - Вип. 47. - С. 34-38. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2014_47_9

[4] Lebid, I., Luzhanska, N., Lebid, I., Mazurenko, A., Halona, I., Horban, A., Mykhailenko, I., Medvediev, I., &

УДК 656.223

ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ МАГІСТРАЛЬНИХ ЗАЛІЗНИЦЬ ІЗ ОПЕРАТОРАМИ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

PROSPECTS OF INTERACTION BETWEEN MAIN RAILWAYS AND RAIL TRANSPORT OPERATORS IN UKRAINE

*Докт. техн. наук Д.В. Ломотько, асп. А.І. Аболонін, асп. О.В. Кофанов,
маг. Н.Ю. Янчар*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

*Dr. Tech. Sc. D. Lomotko, postgraduate student A. Abolonin, postgraduate
student O. Kofanov, master N. Yanchar*

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Як свідчать основні показники транспортної роботи, значення залізничних вантажних перевезень у нашій державі збільшується на фоні запровадження воєнного стану. Основну частину вантажів магістральні залізниці отримують від підприємств на під'їзних коліях, та доставляють до місць вивантаження на під'їзні колії. В процесі управління взаємодією між магістральним залізничним транспортом та під'їзними колями виникають певні ключові труднощі, які можливо вирішити шляхом запровадження приватних операторів залізничних перевезень.

Переваги приватних операторів залізничних перевезень ґрунтуються не виключно на економічній ефективності, а на цілому наборі системних технологічних переваг, які можуть суттєво змінити логістику, інфраструктуру та якість транспортного сервісу. Зокрема, приватні залізничні оператори можуть забезпечити гнучкість та швидкість прийняття технологічних рішень. Дійсно, приватні компанії, на відміну від АТ «Укрзалізниця», не обмежені бюрократичними процедурами, тому швидше реагують на зміну попиту, сезонні коливання обсягів перевезень, логістичні потреби клієнтів. З цього випливає клієнтоорієнтованість - приватні оператори працюють у конкурентному середовищі, тому змушені покращувати транспортний сервіс, застосовувати індивідуальні логістичні рішення, гнучкі графіки, персоналізовані тарифи та знижки з них [1]. Наприклад, у Польщі приватні оператори (Lotos Kolej, CTL Logistics) знизили середні тарифи на 15–20% у порівнянні з основним перевізником РКР Cargo. У Німеччині конкуренція між DB Cargo та Captrain, RheinCargo стимулює розвиток гнучких тарифних платформ і цифрових сервісів. Навить в Україні компанії, які мають власні локомотиви та вагони, можуть